

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

матеріальної та інших видів правової допомоги, консультування молоді; розроблення та здійснення системи заходів зі створення умов, достатніх для життєдіяльності різних категорій молоді; здійснення профілактично-правову роботу серед молоді, вжиття системи заходів щодо запобігання негативним явищам та їх подолання; розроблення та здійснення правових, реабілітаційних заходів щодо відновлення соціальних функцій, морального, психічного та фізичного стану молоді, пристосування їх до безпечних соціальних та інших умов життєдіяльності, а також надання допомоги молоді, які зазнали жорстокості та насильства, потрапили в екстремальні ситуації; здійснення міжнародного співробітництва, вивчення і поширення передового міжнародного досвіду з питань соціальної роботи з молоддю; сприяння молодіжним організаціям і окремим громадянам у їх культурному і фізичному розвитку, участі в трудовій та суспільно корисній діяльності; здійснення інших повноважень у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю [3].

Література

1. Рогача О. Я., Савчина М. В., Менджул М. В. Захист прав внутрішньо переміщених осіб. Ужгород: РІК-У, 2018. 268 с.
2. Соціальна робота з молоддю. URL: <https://politics.ellib.org.ua/pages-12117.html>
3. Закон України про основні засади молодіжної політики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
4. Пінчук І. М. Соціальна робота з дітьми та молоддю: проблеми, пошуки, перспективи. Київ : 2000. 276 с.
5. Збірник наукових праць Державного інституту розвитку сім'ї і молоді (за підсумками 2006 року). Київ : 2006. 192 с.

Свірський Борис
кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри права
Маріупольський державний університет

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СТАДІЙ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Кримінальна процесуальна діяльність здійснюється у певній послідовності та умовно поділяється на частини, що називають стадіями кримінального провадження.

Загальні положення стадій кримінального провадження – це обумовлені принципами кримінального процесу правила, що виражають найважливіші типові властивості стадії

процесу і визначають найбільш суттєві вимоги, що висуваються до порядку здійснення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень і виявляються протягом усього періоду її реалізації.

Усі стадії кримінального провадження тісно пов'язані між собою, проте відрізняються одна від одної безпосередніми завданнями, особливим колом учасників, специфікою процесуальних відносин, а також підсумковими рішеннями.

Ознаками стадії є її завдання, коло учасників, процесуальні засоби, кінцеві рішення. Діяльність у кожній стадії здійснюється на підставі загальних положень, притаманних тільки їй. [1]

Провадження у кожній стадії кримінального процесу здійснюється із урахуванням вияву його принципів. Але це не виключає наявності положень, що мають загальний характер для тієї чи іншої конкретної стадії процесу. Стосовно окремих стадій, то вони прямо передбачаються у кримінальному процесуальному законі. Що ж до інших стадій кримінального процесу, то законодавець не виділив їхні загальні положення в окремі глави КПК. Однак це не означає, що таких положень не існує. Вони можуть бути виведені із тих норм процесуального інституту, якими регламентується провадження у конкретній стадії процесу.

Відповідно до чинного законодавства кримінальне провадження складається з певної кількості стадій, сукупність яких утворює систему стадій кримінального провадження, а саме: 1. досудове розслідування (ст. 214); 2. притягнення до кримінальної відповідальності (ст. 276); 3. підготовче судове провадження (ст. 314); 4. судовий розгляд (ст. 318); 5. провадження в суді апеляційної інстанції (ст. 392); 6. провадження в касаційній інстанції у Верховному суді України (ст. 424); 7. провадження за нововиявленими або виключними обставинами (ст. 459); 8. виконання судових рішень (ст. 532).

Разом з тим, кримінальний процес не завжди проходить усі ці стадії. Він може завершитися, наприклад, в стадії досудового розслідування (підготовчого провадження) шляхом прийняття рішення про закриття кримінального провадження; у разі неподання апеляційних і касаційних скарг будуть відсутні стадії апеляційного та касаційного провадження; у разі відсутності підстав для провадження у Верховному Суді України та провадження за нововиявленими або виключними обставинами – будуть відсутні і ці стадії.

Умовно стадії кримінального провадження можливо структурувати на досудові та судові. На думку О. Ю. Татарова поділ стадій процесу на досудові та судові провадиться саме щодо суб'єктів – державних органів, які здійснюють кримінальну процесуальну діяльність. Саме тому в основі позначення кожної цієї групи лежить спільний для них корінь «суд». [2]

Т.М. Барабаш зазначає, що стадії кримінального провадження, враховуючи загальноприйняте їх розуміння, що ґрунтується на теоретико -правових підходах до визначення стадії юридичного процесу, характеризуються безпосередніми завданнями, специфічним колом суб'єктів і процесуальних засобів діяльності, своєрідністю процесуальної форми, специфічними кримінальними процесуальними відносинами, а також підсумковими рішеннями; вони послідовно змінюють одна одну, утворюючи систему кримінального провадження, а отже, мають певні межі [3].

Також слід зазначити, що на відміну від досудового розслідування, яке позиціонується законодавцем з урахуванням аналізу ст. 3 КПК України як єдина стадія досудового провадження, судове провадження більш розгалужене та згідно з п. 24 ч. 1 ст. 3 КПК України передбачає: кримінальне провадження у суді першої інстанції, яке включає підготовче судове провадження, судовий розгляд і ухвалення та проголошення судового рішення, провадження з перегляду судових рішень в апеляційному, касаційному порядках, а також за нововиявленими або виключними обставинами. [4]

На думку Лобойко Л. судове провадження в системі оновленого кримінального процесу України, містить аж шість стадій. Це свідчить про закріплення демократичних принципів, можливість людини відстояти свої права, мету процесу щодо уникнення судової помилки, адже маємо багаторівневу процедуру перегляду. [5].

Підсумовуючи вищезазначене можна визначити що, стадії кримінального провадження – це його відносно самостійні частини, кожна із яких має власні завдання, специфічне коло учасників і процесуальних засобів діяльності, проходить притаманні тільки для неї етапи і завершується прийняттям певного рішення, яким вона, як правило, трансформується в наступну стадію. Суд – є єдиним органом у сфері кримінальної юстиції, що бере участь у всіх стадіях кримінального провадження, є також єдиним суб'єктом відправлення правосуддя.

Література

1. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Академічне видання. – Підручник. /В.М. Тертишник. Київ: Алерта, 2014. 440 с.
2. Татаров О. Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико - правові та організаційні засади (за матеріалами МВС України): моногр. /О.Ю. Татаров; Промінь, 2012. 640 с.
3. Барабаш Т.М. Проблемні питання етапності досудового розслідування в кримінальному провадженні України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 5. С. 115 – 119.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI /Відомості Верховної Ради, 2013 № 9-10, № 11-12, № 13, ст. 88

5. Лобойко Л.М. Співвідношення стадій логічної і функціональної послідовності у кримінальному процесі. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2015. Вип. 29. С. 99 – 108.

Тихомирова Галина
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права
Маріупольського державного університету

МІСЦЕ І РОЛЬ СУДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СИСТЕМІ ІНСТИТУТІВ ЄС

На сьогоднішній день не викликає сумнівів, що Європейський Союз є унікальною наднаціональною організацією з особливою правовою системою. Для розуміння того, як функціонує Європейський Союз в цілому, обов'язковим є з'ясування правової природи його інститутів та їх взаємозв'язків. Вважається, що ключовим інститутом ЄС виступає саме Суд ЄС, адже саме від останнього залежить деталізація, тлумачення положень установчих договорів, дотримання та розвиток права ЄС. Також, враховуючи характерний статус права ЄС, котрий відрізняє його від права інших міжнародних інституцій, цілком логічним є наділення судового органу значною компетенцією та виокремлення Суду ЄС як одного з найважливіших інститутів, який забезпечує прогресивне функціонування Союзу.

В процесі реалізації наданої, широкої компетенції, Суд ЄС тісно співпрацює з іншими інститутами ЄС. І саме відповідні аспекти співпраці та співвідношення є малодослідженими, проте такими, що необхідні для встановлення структурно-функціональної ролі, місця Суду ЄС в інституціональній системі Союзу.

Перш за все, в контексті дослідження, під інститутом ЄС розуміється базовий орган із владними повноваженнями, що виконує ключові завдання Союзу та відповідає за взаємозв'язки всередині організації [1, с. 15].

Загалом, інституційна система передбачає сукупність інститутів, а інституційна система ЄС є несхожою ані на інші міжнародні системи, ані на систему внутрішнього державного апарату з його розподілом на гілки влади.

Науковцями пропонується два підходи до визначення поняття «інституційна система ЄС» (або інституційний механізм ЄС). Згідно з першим, широким підходом, інституційний механізм Європейського Союзу включає у себе усі інститути, як основні, так і допоміжні, сукупність яких надають змогу реалізувати усі поставлені перед Союзом завдання. Другий, вузький підхід передбачає охоплення лише декількох основних інститутів, серед яких